

Алекс Болдин

Сух живот

Кафето което Мичо изпи на рано отворения павилион до ж.п. гарата бе наистина добро. От ободрителните свойства на тази течност краката му като че ли подобно на навита пружина, си ходеха сами. Вече се бе развиделяло. Той топуркаше надолу, по прашната пътека, досами „линията“ в посока на лозята, нарамил старата светлозелена алпийска раница. Не беше в негов стил да се излежава до късно. Пукнеше ли зората, бе вече на крак. Безработицата сериозно го мъчеше. Нямаше пари за нищо, дори за сутрешния вестник или за любимата триъгълна баничка. Но за кафе можа да събере.

Беше краят на август. С една дума, времето за традиционния сезон на компотите. Там някъде в един шкаф на апартамента му се мотаеше някакво мизерно кило захар, пазено специално за тоя момент. Ами плод? Да бе, плод имаше колкото си щеш. Целият пазар бе натезал от праскови, ябълки, сливи и какво ли още не. От известно време Мичо отбягваше да минава оттам, тъй като му се завиваше свят. Завиваше му се свят не от плодовете а от цените. Те според него бяха винаги високи, недостъпни, кождерски и т.н. За човека без пари всичко е скъпо. Така си е! Ами тогава, помогни си сам за да ти помогне и господ. За какво да си помогне ли? За да си намери работа? А-а-ми глупости! Работа по принцип в тоя западнал край на България не се намира. Така казваше всеки втори негов съгражданин. Но онова нещо дето не се сади и расте от край време, винаги ще се намери.

Сега е времето на горските плодове, тоест на дренките, къпините и другите благинки които майката природа ни е дала. Един дренков компот в жегата, с бучки лед в чашата е едно истинско бижу.

Преди няколко дни Мичо обра с вещица един къпинак около близкото село. Тази сутрин обаче, е на тема „дренки“. Знаеше къде ги има, кога зреят и какви сортове са. И какво? Оставаше само да иде и да си протегне ръката. От това по-лесно, здраве му кажи! Въобще не го мързеше за такива начинания. Дори липсата на компания не го притесняваше. Свободата, с една дума, бе по-пълна. А времето, от сутринта е едно...божествено! След падналия нощен дъжд се чувстваше една хладина, една свежест. Беше леко облачно, абе... само за дренкобер!

Като говорим за принципи, трябва да споменем и за още един негов принцип, по-точно предпочитание. Принципът се състоеше в това, че Мичо не обичаше жегата. Имаше ли жегата не го търси за нищо. От жегата много се потеше и всичко лепнеше по него, както обичаше да казва в такива случаи, „Кофти история!“ Но тази сутрин, по негова преценка, време е би-и-и-жу.

Той бодро топуркаше по прашната пътека за лозята и леко си подвиркваше някаква любима латино – мелодия. На изток над облите върхове на Веслеца, лозарската планина де, се бе пукнала една прекрасна розова зора, която допълнително му повдигна настроението и го обвея с освежителна бодрост. Ходеше с лекота по „линията“ край едни високи колкото човешки ръст изсъхнали магарешки тръни и край нехайно изсипани купчини боклук. Нечия ръка се бе опитала безуспешно да ги изгори, но само бе запалила изсъхналата полска трева наоколо. Екологичните му пристрастия този път не избухнаха, но оставиха очевиден факт за по късен коментар. „Линията“ ли?

Това е един насип, който по времето на партийната ръководителка Цола Драгойчева, бе оформен по бригаден принцип от почти всички трудещи се на града. Идеята бе, по късно по това трасе да мине ж.п. линия за гр. Оряхово.

Тази идея така и не доби реални очертания. Пътят по „линията“ безспорно бе най-популярния и кратък пеш път за лозята. Винаги го предпочиташе когато ходеше натам.

След не дълго време премина по мостчето на потока, на чието име бе наречен най-големия квартал на града и стъпи на околоръстното шосе. Зад него изправяше чело лозарския масив.

Тук обаче, по една случайност един грамаден турски тир едва не го премаза. Движеше се толкова тихо и бързо, че успя да го види едва в последния момент. С енергичен и бърз отскок Мичо премина последния метър от шосето.

– Е-еха-а, и този път му се размина на безработния гяур!

Такава пустош се оказаха тия лозя. Много и красиви къщи, коя из коя по мераклийски натъкмени, сега бяха напълно обезлюдени. Оня ден си говореха с един братовчед, за престъпните обирджийски шайки от които нямаше спасение. Изплашените лозари още по светло си хващаха пътя за града и не смееха да замръкнат, наплашени от бандитите до смърт. Обираха и пребиваха оня който им се противопостави. Няма полиция няма отърване.

Някъде отляво го залая куче. То бе толкоз освирепяло, че се хвърляше с разпенена уста към него зад гъстата ограда. Страх да те побие. Беше отвързано и Мичо побърза да отmine, за да не се получи „случаен инцидент“.

– Колко ли време не си ял бе, див помияр!

Мястото с дренака откри лесно. Имаше достатъчно зрял плод. Беше и лесно за бране.

Някой го убеждаваше, че времето за дренкобер е отминало но Ми-чо бе на друго мнение. Не беше му сефте да идва насам. Имаше си и календарен график. Знаеше кога зреят къпините, кога дренките и кога орехите. Така че не можеха да го излъжат.

А бяха едни дренки, едри, зрели, сладко-кисели, с една дума дренки-мечта. Някъде отгоре зад дренака се намираше парцелът, който преди трийсетина години дядо му беше взел за обработка. Какви големи проекти имаше той за него, но те така и не се осъществиха. Нищо не построиха на това място. То си остана засадено само с няколко овощни дървета. Беше си наумил, когато идва насам, да се отбие за да го види отново. Над парцела също имаше стар дренак, така че там щеше да си довърши беритбата. Не можеше да обърка мястото. Досами него имаше два метални стълба с високо напрежение.

С умиление стъпи на запустелия парцел. Огледа се. Търсеше старо дърво смрадлика в горния му край. Но така и не го откри. Беше отсечено. Само там, дето е растяло, се бяха запазили няколко малки филизи. Наведе се и си набра една голяма връзка листа. Тази лековита билка върши работа за много неща. От овощните дръвчета се бе запазила само една стройна черешка, незнайно как оцеляла през годините. Явно човекът който косеше мястото я беше съжалил и запазил. Имаше и едно обезобразено и оглозгано от кози орехово дръвче, на което очевидно това беше последното му лято.

Някой зад него подвикна. – Какво насам, бе градски! – Обърна се. Беше един висок, много слаб човек, с вид на туберкулозно болен.

– О-о-о, здрасти! Как ти е името бе приятел?

– Васил ме викат! Тук съм на чист въздух, с козите. Двайсет години работих в апретурата на текстилния комбината, при боите. Гледай, косата ми опада, зъбите и те, здраве нямам. А това козите де, сам си ги завъдих, на майтап.

Преди време, един приятел ми подари женско яренце. Така, едно по едно, та хей ги десет. Сега си живея на лозе, пия си млекце, ям си сиренце и не се прибирам в града.

– От къде си купуваш хляб?

– Жена ми носи от града.

– Имаш ли геран, вода?

– Всичко си имам, даже и ток. Снощи с комшиите гледахме мача Левски – Галатасарай. Този съдия – мръсник ни разсипа.

Че като започна Васко един дълъг монолог та спиране нямаше. Все едно, че не бе виждал хора от една година. Говори та говори, на

всякакви теми. Говори без да си поеме дъх.

– Васко, не береш ли дренки?

– Нямам търпение. Има на лозе един сливак. Вчера затварях компоти от сливи. Това дренката, си иска голямо търпение за бране. Бях сварил преди време дренкова ракия. Идва един доктор. Като му показа рафта с бутилките, изохка и каза: „Чакай, нищо няма да продаваш. Даваш го на мене! Ще си седнем само двамата, чуваш ли...? Мезето от мен!“

– И какво?

– Такова докторско пиянде не бях виждал!

– Хайде бе!

– Така си беше! – и Васко продължи своята тирада на всички житейски теми. Мичо започна да бере от близкия дрян и от време на време му отговаряше, колкото за да поддържа разговора. По някое време на Васко му омръзна монолога, подвикна на козите и без да се сбогува се шумугна в храсталака.

Беритбата на дренки вече завършваше. Тези тук бяха много добре узрели и сладки. Мичо започна да хрупка сочните плодове и тананикайки латино-мелодията се запъти към една, едва виждаща се в далечината къщурка, от която се чуваха удари на брадва.

Когато наближи, ударите от брадвата спряха. Оня дето я въртеше изчезна някъде.

Мичо имаше впечатлението, че човекът се притаи и скришом го наблюдаваше отнякъде. Наблужи. Прихлупената стара къщурка едва се виждаше зад плетената ограда. Току зад тесния вратник, край една купчина изсъхнали дървесни коренища, лежеше малка, добре изострена брадва. Цялата къщурка бе опасана с пояс от коренища, изсъхнали, с най-причудливи форми и от най-различни дървета. По навътре, се виждаше друга купчина коренища. Явно това бе основното занимание на човека, да разсича дървесните корени и да си приготвя зимно топливо. На Мичо му стана неудобно, че домакина не го посрещна, изкашля се и подвикна:

– Пешо-о-о, тука ли си бре!

Най-сетне дървосекачът се показа. Беше дребно възрастно човече, съблечено, голо до кръста, обгоряло от слънцето. Въпреки слабата си фигура, тялото му бе покрито със силно изпъкнали мускули, а там дето ги нямаше стърчаха скелетните кости. Човекът приличаше причудливо на едно от тези изсъхнали коренища, които с настървено желание се мъчеше да разсече. Приблужи несигурно и кротко продума.

– Ти ми викаш по име! Откъде ме знаеш?

– Преди малко говорихме с Васко, та той спомена за тебе.

– А-а, да. Цял ден се мотае наоколо. Не вземе да ги натири тия кози и да хване и свърши някоя полезна работа.

– И друг път съм идвал при теб. Помниш ли ме? – Човекът се взря в Мичо, устните му се разтегнаха в усмивка и каза. – Ти не идва ли миналата година насам.?

– Беше преди три години. Навремето дядо ми бе получил от общината ей оня парцел и се мъчеше да го обработва. Не му стигнаха силите и се отказа.

– А-а, помня го стареца. Аз първи направих къща тук, още през 64-та година. Преди време, наоколо имаше много комшии. Сега виждаш ли какво е мъртвило?

Едно момче купи по миналата година онова лозе над мен. Брои два милиона, а може и три, но цяло лято не се е мярна. Всичко което насади, треволяса и буреняса.

– Вярно ли е това за обирджийте. Че човек не може да замръкне на лозе.

– То си е така ама аз не мърдам от тук. Няма къде да ходя. Тук си ми е добре. Сам съм, хей с онова куче.

Едно рижаво космато куче се бе показало зад къщурката, оплезило език, приятелски махащо с опашка. То бе старо като стопанина си и кльошаво като него. Човекът бавно продължи по захванатата тема.

– Преди няколко ноци дойдоха едни с камион. Бяха четирима. Кучето лае та се къса. Излизам аз, викам им. А един току изръмжа. – Що не си траеш, че ако ти дойда...! Нямахше какво да сторя. Влязох си вътре. А тоя комшия под мен умря. Лозето му запустя. Миналата седмица като ходих да си взема пенсията се видях в пощата с дъщеря му. Разказвам и за къщата, за лозето. А тя, казва. – Ако някой пита за него обади ми. Ще го продам! Никой вече не ще да се вестне насам.

– Тези коренища не те ли изморяват? – Без да иска Мичо подхвана любимата му тема.

– Да знаеш само как хубаво горят и колко жар правят. Ето виж, това е ясен, той най-бързо изгаря. А това е дъб. Докато го разцепя силите ми се вземат. Виждаш ли тази цепнатина на коренището. Един удар по нея и е готово. Я ела да видиш нещо. – Човечето отваря входния вратник и повежда госта си към малкия сайвант. – Гледай какво нещо е... – Вътре коренищата, ситно надробени, старателно бяха подредени на правилни редици чак до покрива. Личеше си меракът на тоя човек. Явно го

правеше с голямо удоволствие. – До зимата ще го напълня.

Мичо, бръкна в джоба си, извади два ментови бонбона и подаде единия на събеседника си.

– Заповядай! Винаги ги нося със себе, заради кръвното.

Човекът отначало отказа, но след това размисли, взе бонбона, бавно разви хартията и с неуверен жест го пхна в устата си. Недоверието между тях се бе стопило.

– А вода от къде взимаш?

– Тук няма вода. Нося я е-е отдолу, от кладенчето. Но сега от тази суша и то почти пресъхна. Имам малко искаш ли?

– Не, не! Като слизам надолу ще се отбия до него за да се напия. Че как я караш така без вода?

– Ами карам я. Свикнал съм. Сух живот...!

– Нощес в града валя, та чак до градушка стигна.

– Видях! Мина на облак, изля се и отмина. Но тук забрави да капне! От месеци не е валяло. Всичко изгоря! Земята се напука от суша!

– Пешо, време ми е да тръгвам.

– Ако искаш хе-е по долу има много дренак. Вчера едни момчетии ги гледам, че беряха.

– Не-е, стига ми. Ще вървя!

– Па мини от тук, че е по пряко!

– Жив и здрав да си Пешо! Догодина може пак да се вестна насам.

Мичо свърна по тясната, обрасла със суха трева пътека. Обърна се. Дървосекачът и кучето му стояха един до друг, загледани в него. Кучето се напъна и лавна пресипнало. Той им помахаша с ръка.

Мина край една редица от стари лозя. Навсякъде наоколо се стелеше мъртва тишина. Неочаквано звънки удари на чук по наковалня го стресна. Обърна се... Една много красива вила, обкована с лакирани чамови дъски, се гущеше между няколко борови дървета. Три залепени един до друг некролога на починала жена се белееха на стената и. На върха на вилата на висок пилон се ветрееше скъсана мъжка риза, пригодена като плашило. Няколко такива плашила се ветрееха из лозето.

Човекът явно бе взел активни мерки за защита срещу пернатите грабители. Звънките удари на чука продължаваха. Какво ли кове толкова?

Тук наоколо трябва да е кладенчето. Мичо се повъртя малко, но като не го откри продължи надолу.

Слезе на шосето. Пресече потока и се запъти към града. Слънцето бе напекло немилостиво. Минаваше обяд. Задъха се. Така да не обичаше

тази жега. Полето пред него бе пожълтяло от изгорелия от слънцето бурен. Малко стадо от крави бе запладнило до почти пресъхнала вада. Кльошава крава, с голям меден хлопатар, ожесточено клюмаше глава, нагоре-надолу, опитвайки се неуспешно да пропъди досадните мухи. Хлопката и звънеше силно и огласяше всичко наоколо. В далечината, в трепкащата мараня се сивееха постройките на спрелите пустеещи заводи. На висок електрически стълб чернееше щъркелово гнездо. То явно бе достроявано от птиците всяка година защото се бе така разраснало, че бе счупило носещия порцеланов изолатор и проводника висеше някак неестествено встрани заедно с него. Една конска каруца, натоварена с насечен вършинак, бавно се промъкваше между бурените. Край нея подтичваше младо жребче. Каруцарят седнал върху купата, приведен напред, лениво размахваше от време на време късия камшик.

На запад, зад високи тополи, магистралата за Оряхово живееше своя живот. Нови и лъскави автомобили шеметно препускаха всеки в своята посока, всеки към своята цел. Това необуздано движение рязко контрастираше с мъртвилото на неработещите заводи. Сякаш целият живот бе съсредоточен в тая магистрала, с нейните проблеми и желания.

Мичо се спря за момент, загледа се във високите изсъхнали тръни. Спомни си как, като дете идваше тук, на ученическа бригада. Събираха узрелите мамули на златокосата царица. Наоколо се ширеха необятни царевични ниви. По-късно, вместо царица насадиха ягоди. От целият град идваха хора да си купуват щайги с евтини ягоди. Какво време беше... Тежка буца го стисна за гърлото. Той извади от джоба си ментов бонбон и го лапна набързо.

Пресече внимателно магистралата и стъпи в очертанията на града. Вдясно, лъсна красиво боядисаната сграда на италианската шивашка фирма. Куп млади работнички със светлосини престилки бяха поседнали направо на тревата пред сградата. Бяха изтощени от работа и жега. Лицата им бяха уморени, унили, угрижени.

Току зад фабриката, група работници извършваха довършителните работи на новата бензиностанция. Тя цялата светеше от лак и боя. Светещи реклами грабваха вниманието и създаваха впечатлението за лукс и богатство. Вероятно подготвяха откриването и. Мичо се взря и забеляза присъствието на градския синдикален лидер. Не можеше да го обърка. Колко ли пъти го гледаше вечер по местната кабелна телевизия.

Синдикалистът се бе спрял до група работници край един почти повален електрически стълб и размахваше голям метален чук. Стълбът бе започнал да пада, но при това си действие се беше заклепил в клоните

на окършен бор. Петима работници наблюдаваха с интерес събитието. Синдикалистът удряше с всичка сила по стеблото на стълба. Неочаквано бе попаднал на истинско шоу, което с удоволствие би изгледал докрай.

Спря се под сянката на едно крайпътно дърво. Синдикалистът удряше, а работниците му даваха акъл. Най-сетне стълбът с неохота се откачи от клоните на дървото и рухна на земята.

Един работник, с ъглошлийфка в ръка, сръчно се въртна около основите му, препили последните арматурни жезла и с това операцията завърши. Синдикалистът гордо се изправи. Захвърли чука, разкърши рамене и с удоволствие прие поздравленията на заобикалящите го.

От север повя свеж ветрец. Той обля с нежен освежаващ дъх потното чело на Мичо. Неочаквано си спомни за оная популярна и станала му любима реклама от кабелния канал „Дискавъръри“.

На нея една насапунена ръка миеше главата на риж орангутан. Орангутанът се зъбеше от удоволствие. В един момент той отваряше уста свиваше я в буквата „О“ сякаш извикваше в екстаз „Мамбо-о-о...!“ След това започваше една луда бразилска самба, при която на Мичо му идваше да скочи и да затанцува. Тази мелодия така силно се бе набила в съзнанието му, че той цял ден непрекъснато, си тананикаше само нея.

– Е-е-х, другарю-господин синдикалист, как са те пропуснали тоя път да те увековечат журналистите! Мамбо-о-о! Ши-ши-ши...ши-и...ши-и...!

КРАЙ

© 2001 Алекс Болдин

Източник: Авторът

Разпространява се при условията на лиценза „Криейтив Комънс – Признание –
Некомерсиално – Без производни“ версия 2.5 (CC-BY-NC-ND version 2.5)

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2950>]